

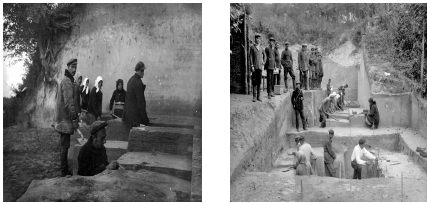
А. С. Яненко

Музей (Кабінет) антропології та етнології ім. Хв. Вовка

МУЗЕЙ (КАБІНЕТ) АНТРОПОЛОГІЇ ТА ЕТНОЛОГІЇ ім. Хв. Вовка – академічна інституція антропологічного, археологічного і етнографічного профілю. Засн. 1921 у Києві при УАН за безпосеред. участі О. Алеші та А. Носова – учнів Ф. Вовка, наук. спадщина якого, перевезена з Петрограда (нині С.-Петербург), а також різноманітні київ. збірки (зокрема УНТ) – антропометр., етногр., археол. матеріали, книгозбірня, музейні колекції – стали фундаментом установи. Ф. Вовк ще за життя доручив передати його наук. спадок (рукописні матеріали, наук. архів, бібліотеку, колекцію доістор. предметів) одній з інституцій Києва (напр., Антропол. лаб. або Антропол. інституту) для наук. дослідж. та підготовки кадрів у сфері антропол. наук. На момент створення Музей мав 3 спец. структурні підрозділи: антропол., палеоантропол. (доістор.) та етол. (етногр.), а також 1 заг. (архів і книгозбірня). Його кер. обраний О. Алешо, завідувач відділу антропології – А. Носов, заг. – А. Онищук. Установа отримала приміщення у будинку колиш. 1-ї гімназії. 1922 Музей перейменовано у Кабінет, проведено часткову реструктуризацію, штат. співроб. затверджені А. Носов (кер. Кабінету і завідувач відділу антропології та передісторії), А. Онищук (завідувач відділу етнології), Л. Шульгіна, Ю. Павлович (н. с. відділу етнології), Є. Дзбановський (бібліотекар-консерватор). 1924 почали працювати поза штатом Л. Заглада (відділ етнології), М. Рудинський (відділ антропології), згодом – М. Мушкет, М. Ткач та ін. Неузгодженість роботи структур. одиниць Кабінету, різне бачення шляхів розвитку академ. інституції, особисті непорозуміння та низка ін. факторів вже 1925 призвели до конфлікту між А. Носовим і Радою установи. 1927 відділ антропології та відділ етнології набули знач. автономії, від 1928 співроб. відділу антропології почали використовувати на позначення свого підрозділу назву «Кабінет антропології ім. Хв. Вовка». 1929 у зв'язку з ліквідацією Спільн. зібрання ВУАН, у підпорядкуванні якого від часу заснування перебував Музей (Кабінет), установу передали до Фіз.-мат. відділу, а 1930 перепідпорядкували Президії Природн.-тех. відділу ВУАН. Співроб. установи здійснювали н.-д. роботу у галузі антропології, археології та етнографії; проводили антропометр., археол., етногр. експедиції; будували музейні експозиції; систематизували, каталогізували, консервували та реставрували артефакти; здійснювали підготовку наук. кадрів; розгорнули видавн. роботу,

зокрема опублікували «Бюлетень Кабінету антропології та етнології ім. Хв. Вовка» (1925), щорічник «Антропология» (1928–31), «Матеріяли до етнології. Світлій пам'яті Хведора Вовка, з нагоди десятиріччя смерті 1918–1928» (1929), працю «Мізін. Визначніші серії кістяних виробів Мізинської палеолітичної стації в освітленні Федора Вовка» (1931; усі – Київ). Станом на 1930 Кабінет мав 2 окремі експозиції: Музей народознавства (госп-во, техніка, архітектура, одяг і прикраси, комунікація та транспорт, громад. життя, порівнял. народознавство, відділ стаціонар. дослідж. села) та виставку «Мізинська палеолітична стація». 1931 Кабінет остаточно розділений на 2 окремі установи: Кабінет антропології та Музей етнографії, що 1933 увійшли до складу новоствор. Секції історії матеріал. культури, 1934 реорганізованої в Інститут історії матеріал. культури ВУАН (від 1938 – Археології Інститут). Археол., антропол., етногр. колекції Кабінету в 2-й пол. 1930-х рр. розформовані та передані (більша частина) до Центр. істор. музею ім. Т. Шевченка у Києві.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. Становлення і розвиток. К., 1989;
2. Таран О. Науково-теоретична діяльність Кабінету антропології та етнології ім. Хв. Вовка при ВУАН // *Vitaantiqua*. 1999. № 2;
3. Борисенко В. К. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. К., 2002;
4. Черновол І. В. Федір Вовк і його книжкове зібрання. К., 2009;
5. Івашук Л. А. Архівні фонди музейних установ гуманітарного циклу Всеукраїнської академії наук (1918–1934 рр.) К., 2012;
6. Колеснікова В. А., Черновол І. В., Яненко А. С. Музей (Кабінет) антропології та етнології імені проф. Хв. Вовка. К., 2012;
7. Яненко А. С. Гурток антропології та передісторії Кабінету антропології ім. Ф. Вовка // *Археологія*. 2015. № 4;
8. Археологічний музей Всеукраїнської академії наук: Дослідж. і мат. К., 2017.

Бібліографічний опис:

Музей (Кабінет) антропології та етнології ім. Хв. Вовка / А. С. Яненко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-70324>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).